

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 21 april 1942 kl. 12 m.

*Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning i syfte att
bättre trygga utomäktenskapliga barns rätt till under-
hållsbidrag.*

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 143, vilken behandlats av första lagutskottet, har herr *Karl August Johanson* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning i syfte att bättre trygga de utomäktenskapliga barnens rätt till underhållsbidrag.

Till motivering av sitt yrkande anför motionären följande:

I lagen av den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap förordnas bland annat om föräldrarnas underhållsskyldighet och om barnens arvsrätt. Genom denna lag avses att giva de utomäktenskapliga barnen skydd. Under förutsättning att bindande avtal om underhållsskyldighet träffats och att föräldrarna fullgöra detta torde nog lagens bestämmelser vara tillfyllest för att täcka vad man avsett och barnens rätt skulle bli tillgodosedd. Den praktiska erfarenheten har emellertid visat att så inte är förhållandet. Trots tillfredsställande avtal, såväl frivilliga som genom domslut fastställda, inträffar det allt för ofta att fadern underlåter att fullgöra sin skyldighet. Även för den mest energiske barnavårdsman är det omöjligt att få vederbörande att fullgöra sina skyldigheter. Detta inträffar som regel då fadern ingår äktenskap med annan kvinna och oftast då det blir barn i detta äktenskap. Familjens underhåll går då i främsta rummet, och barnet utom äktenskapet blir utan underhållsbidrag. Även om mannen får ett arbetsföreläggande blir inkomsten härav för liten att räcka både till familjens underhåll och till det utom äktenskapet födda barnet. Det sistnämnda blir då helt utan bidrag från faderns sida. Är moderns inkomstmöjligheter därtill små, som ofta är fallet, får det allmänna träda emellan.

Det är alltså uppenbart att de utomäktenskapliga barnens rätt icke med nuvarande lagstiftning är tillfredsställande bevakad. När det blir fråga om att skapa ett bättre rättsskydd för dessa barn, möta utan tvivel ganska stora svårigheter. Anser man, att den omständigheten, att en fader till ett utomäktenskapligt barn skaffar sig barn med annan kvinna, icke bör få medföra rättslöshet för det förstnämnda barnet, måste i varje fall försök göras att på detta område åstadkomma ett rimligare förhållande. Fråga är om icke det tidigare födda barnet bör äga prioritetsrätt till underhållsbidrag av fadern och att i de fall då fadern ådagalägger oförmåga att sörja för både sådant barn och barn i ett senare ingånget äktenskap, det allmännas stöd bör lämnas åt barn inom äktenskap. Det torde även kunna övervägas om icke restriktioner med avseende på rätten att ingå äktenskap böra införas för man eller kvinna med utomäktenskapliga barn. Dylik man eller kvinna skulle i så fall vara pliktig att före äktenskapets ingående förete bevis på att det utomäktenskapliga barnets rätt till underhållsbidrag är tryggad.

Utskottet.

I förevarande motion avses det förhållandet, att ehuru skyldighet för den, som är fader till barn utom äktenskap, att utgiva underhållsbidrag till barnet kan hava fastställts genom dom eller avtal, det kan visa sig svårt eller omöjligt att utfå de bestämda underhållsbidragen av fadern, i synnerhet i sådana fall då fadern ingått äktenskap med annan kvinna än barnets moder och barn födes i detta äktenskap. Utskottet vill till en början påpeka, att olägenheter av det slag, som motionären sålunda åsyftar, i icke obetydlig mån bli va undanröjda genom den gällande lagstiftningen om förskottering av underhållsbidrag till barn. Enligt lagen i detta ämne av den 18 juni 1937 äger barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att utgiva underhållsbidrag, att om bidraget icke erlägges å förfallodag erhålla förskott å bidraget av allmänna medel (bidragsförskott). Bidraget, som icke får överstiga vad fadern enligt dom eller avtal är skyldig utgiva, utgår med olika belopp alltefter ortsgrupp och med viss reduktion i förhållande till moderns årsinkomst. Utlämnat bidragsförskott må sedan av vederbörande barnavårdsnämnd återkrävas av fadern; rätten att återkräva bidragsförskott må emellertid eftergivas av barnavårdsnämnden, där den underhållsskyldige genom att återbetala förskottet eller någon del därav kan antagas komma att sakna nödiga medel till underhåll för sig och de sina eller eljest synnerliga skäl tala mot återkrävande av förskottet.

I motionen har denna lagstiftning om förskottering av underhållsbidrag till barn icke berörts. I stället framför motionären förslag om andra åtgärder till tryggnad av utomäktenskapligt barns möjlighet att utfå fastställt underhållsbidrag. Sålunda ifrågasätter motionären, att i ett fall som det ovan nämnda det tidigare utom äktenskap födda barnet skulle tillerkännas prioritetsrätt till underhållsbidrag av fadern och att vid oförmåga hos fadern att sörja för båda barnen det allmännas stöd skulle lämnas åt det inom äktenskap födda barnet. Det förefaller emellertid uppenbart att ur samhällets synpunkt intet skulle vinnas med en dylik ordning. Att av en fader, som försörjer sitt barn, uttvinga underhållsbidrag till ett annat hans barn på sådant sätt att i stället det förstnämnda barnet faller samhället till last, kan icke anses lämpligt. Motionären framför vidare tanken på att restriktioner med avseende å rätten att ingå äktenskap borde införas för man eller kvinna med utomäktenskapliga barn. Bestämmelser av dylik innebörd synas emellertid knappast kunna komma i fråga.

Om sålunda de av motionären anvisade utvägarna icke kunna anses framkomliga, är det å andra sidan tydligt, att en förbättring av de utomäktenskapliga barnens möjligheter att utfå underhållsbidrag kan ske genom utbyggnad av den ovannämnda lagstiftningen om bidragsförskott. I sådant hänseende må erinras, att Kungl. Maj:t den 17 oktober 1941 uppdragit åt socialvårdskommittén att verkställa en översyn av ifrågavarande lag. Det bör jämväl framhållas att önskemålet om utredning angående de utomäktenskapliga barnens *rättsliga* ställning genom riksdagsskrivelse förts fram till Kungl. Maj:t. I anledning av en väckt motion anhöll sålunda 1936 års riksdag, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa en allsidig, förutsättningslös utred-

ning angående de utomäktenskapliga barnens rättsliga ställning samt för riksdagen framlägga de förslag, vartill utredningen kan föranleda. Denna skrivelse har av Kungl. Maj:t överlämnats till sakkunniga för kodifiering av ärvdabalken.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion, I: 143, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 april 1942.

På första lagutskottets vägnar:

N. GÄRDE.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:

från första kammaren: herrar *Gärde, Wagnsson, Karl Emil Johanson, Karl Johan Olsson, Theodor Magnusson, Caap, Ahlkvist* och *Albert Andersson**;

från andra kammaren: herrar *Hedlund* i Östersund, *Ryberg**, *Björling**, *Berg, Larsson* i Hede, *Landgren** och *Andersson* i Mölndal samt fröken *Öberg*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
